

TEÁTRUM

Hatalomért folyik

W. Shakespeare: IV. Henrik I-II.,
Örkény István Színház

FOTÓ: HORVÁTH JUDIT

Megint lehetetlennek tűnő válalkozásba kezdett az Örkény Színház nagy merészen. Felújított játszóhelyén Shakespeare eredetileg képtelennek szánt, nagy szereplőgárdát igénylő, keveset játszott királydrámáját álmodták színre. Az Örkény verziója szellemes, nagyvonalú és játékos, valamint roppant szórakoztató is.

Nagyszerű a lecsupaszított tér (díszlet: Izsák Lili), ahol a falak bármikor letörölhető, újrairható krétaporos fekete táblák (a pillanatnyiság momentumát erősítve). És bármilyen kort, helyszínt hozzárendelhetünk, akár egy blue boxnál, hiszen a lényeg mit sem változik: hatalomért folyik a legnagyobb mocskok közepette a harc. És végül, mint a krétapor, elszáll mindenki neve.

Nádasdy Ádám a színház kérésére készített új fordítást. Ari-Nagy Barbara három és fél óra hosszúra sűrítette az anyagot, a negyvenöt karaktert pedig szerepösszevonásokkal tizenöten játsszák.

Olvasópróbaként indul az est, később többször is mintha forgatáson járnánk. Mindenesetre tudatosítják bennünk, hogy. Most nem magát a játékot idegenítik el, hanem a történetbeli szereplőket leplezik le. – Színjátékot játszik itt majd' mindenki. Árulásoknak, kétszínűségeknek se vége, se hossza.

Vagány, ugyanakkor biztos kezű Mácsai Pál rendezése.

Rendkívül szellemes a jelmez (Benedek Mari) és maga az előadás is, bár még mindig igényelne némi tömörítést.

A koronát itt söröskupak szimbolizálja, s ezzel mindent elmond róla. A királyt magát nem is látjuk zsarnoknak. Szándékoltan a hozzá való viszonyulásból, elégedetlenségekből és történetmorzsákból áll össze valódi portréja. A darabban lázadás van készülöben, egyre nő az elégedetlenség tábor. Késlekedni pedig nem lehet. Jogtipráshoz asszisztál mind, aki nem lázad.

Jelentéssel, hogy a zuhlott Falstaffot és IV. Henrik szerepét is Csujka Imre játssza. A két pólust látjuk egy bőrbe bújva. Éppígy Pogány Judit is két ellentétes karaktert hoz pompázatosan. Királydráma ez színészfejedelmek

alakításában. Znamenák István, Kaszás Gergő, Polgár Csaba játéka szintén kiemelkedő.

A trónörökös páfordulásait Nagy Zsolt rafináltan nagyívű alakításában látjuk, aki kicsit mindig kívülállónak mutatja ifj. Henriket. Nem tud senkivel igazán azonosulni. Még azt sem tudni, melyik oldalra áll végül. Görcsösen menekül is, vágyik is a hatalomra, apja megbecsülésére. Trónra kerülésekor azonban egy csapásra megtagadja léha múltját, egykori önmagát. Felöltötte, felelősségteljesé érik, méltóvá az uralkodásra vagy mindent és mindenkit elárulni képes vezetővé? Egykori cimborája, Falstaff előtt elzárón lezuhanó függöny nem hagy illúziókat, s utóbbit valószínűsíti. A kisember mindenesetre mindig kívül reked.

MARIK NOÉMI

LÁTVÁNY

Egyszer, majd

Tarkovszkij: Emlékek tükre, Múcsarnok

Lakik itt valamiféle szomorúság, múltba hajló idézet és daltam. Ezt azonnal érzékelni lehet, amint átlépjük a tárlat ajtajának küszöbét. Hetven-nyolcvan év eltűnik az időből. De nem azért, mert a falakra lógatott fényképek egy letűnt kor múzeumi frontális installációhangulatát idézik; és azért sem, mert a modernitás jegyében a terem közepére épített térben egy 1974-ben készült film képkockái peregnek (Tarkovszkij: A tükör). Inkább azért, mert a Tarkovszkij életképeit bemutató kiállítás tökéletes kivételése annak a vágynak, ami minden emberben lakozik: egyszer talán boldogok leszünk. Tarkovszkij pedig mintha sosem lettek volna azok.

A fényképeket és üvegnegatívokat, valamint a belőlük áradó búskomorságot többnyire Lev Gornungnak köszönhetjük. Az orosz fotográfus – a filmrendező édesapja, Arszenyij Tarkovszkij költő barátja – az 1930–40-es években készített néhány felvételt Arszenyijékről. Erős, jó képek. Elsőre nézve idilli világot mutatnak, csak azok az arcok ott, a felvételeken ne néznének ránk ilyen őszintén a múltból. Mintha azt üzennék: egyszer ti is így néztek majd a lencsébe, mert már tudjátok, milyen világban éltek. Ezek a képek peregnek Andrej Tarkovszkij Tükör című élettrajzi filmjében is – és félelmetes erővel ragasztanak a múltba.

Ha valaki eddig nem talált volna fogást Tarkovszkij művészetén,

FOTÓ: SZÖLLŐSI MÁTYÁS

A filmrendező fia, Andrej A. Tarkovszkij, a Nemzetközi Tarkovszkij Intézet elnöke, a kiállítás kurátora a megnyitón

A kiállítás december 10-ig látható

a tárlatot látva érteni kezdni egy művészi rezdülés születésének pillanatait. A képek megrendítő erővel mesélnek a magányról, annak kétségéről, hogy az álmokon és vágyakon túl az ember életében történik-e bármi is. Persze aki Tarkovszkijban a szárnyaló örömet

keresi, annak előbb abban kell hinnie, hogy az ember szenvedéssel és áldozatvállalással emelkedhet a magasba – még akkor is, ha ez pusztulással jár. És még az is lehet, hogy a boldogság, amit annyira keresünk, nem több annál, hogy tudomást veszünk a körülöttünk lévő világról, a tükörbe nézve pedig nem Isten arcát látjuk, hanem önmagunkat.

-FTB

OLVASÓBARÁT

Szerzetesek Ferrarival

Romain Puértolas:

A kislány, aki lenyelt egy akkora felhőt, mint az Eiffel-torony

Aki olvasta Romain Puértolas első, A fakír, aki egy IKEA szekrényben ragadt című, a szerzőt a francia bestsellerlisták élére röpdítő regényét, igazán szerencsés olvasónak tarthatja magát. A szórakoztató irodalom műfajában nehéz színvonalas alkotásra bukkanni. Ám ez a kiváltság veszélyeket is rejteget. A sziporkázó humor, a frivol irodalmi játékoság és a könnyed történetvezetés szempontjából a szerző rendkívül magasra tette a léceket, s minimum ezt az élményt vártuk második regényétől is, duplán.

A regény hősnője egy kedves és csinos postáskisasszony, akit Orly repülőterén az a kellemetlen hír fogad, hogy egy izlandi vulkán kitörése és a nyomában egész Európát ellepő hamufelhő miatt nem repülhet el Marokkóba, örökbe fogadott kislányához, Zaherához. Pedig az utazás sürgős, a gyermeket Franciaországba kell hoznia gyógykezelésre, a légzőszervét megtámadó cisztás fibrózis miatt akkora felhő növekszik a tüdejében, mint maga az Eiffel-torony. Providence a „csupa szív kézbesítők elviselhetetlen könnyedségével” úgy dönt, megtanul repülni, hogy mielőbb Marokkóba érjen, s hazahozhassa gyermekét. A Providence-küldetés és Puértolas fricskái nem ismernek tréfát, elszánt kitartással haladunk előre az egyre fantasztikusabb cselekményben, s egyre görbébb tükörben nézhetjük esztelenül rohanó, a spiritualizmusba és a gépek hálójába egyszerre belegabalyodott életünket és nevetgetjük ki saját magunk – olykor-olykor sci-fibe illő – paraboláját. A szeretet, az akaraterő és egy tibeti kolostorba Ferrari-összeszerelő üzemet tervező néhány száműzött szerzetes által újraértelmezett meditáció azonban legyőz minden akadályt és azt a több ezer mérföldnyi, két egymásért dobogó szív közötti távolságot, amit – sok-sok fordítói bravúros poén társaságában – szentiméternek magyaráított Füsi Lídia műfordító.

„Az írásban megtaláltam a saját küldetésemet is, megpróbálom az embereket mosolyra fakasztani. A mindennapi élet tele van pozitív dolgokkal és jó humorral, az írásaim is ilyenek. Beszélhetek komoly témákról, de a humort soha nem veszítem el” – nyilatkozta a szerző. Nemcsak Providence, de Puértolas írói missziója is ismét teljesült. (Libri, 2017, 260 o.)

MARKOS MÁRIA

